

Aquesta perspectiva de comunicació simètrica i la profunditat del debat generat per les relacions públiques no deixaran de sorprendre aquells lectors que les associen més a la simpatia i a les festes socials que no pas al diàleg i a les estratègies de comunicació empresarial. El llibre mostra l'altra cara de les relacions públiques, la real, la que es pot descobrir amb la lectura.

Enric Matarrodona

Tota la història d'Empúries

AQUILUÉ, X.; CASTANYER, P.; SANTOS, M.; TREMOLEDA, J.

Empúries.

Ed. El Mèdol. Col. Guies del Museu d'Arqueologia de Catalunya. Tarragona, 1999. 134 pàgines.

Ha arribat a les nostres mans la nova guia d'Empúries. L'edició és molt acurada, tant pel que fa a la qualitat del paper com a la disposició del text, acompanyat d'abundants i magnífiques fotografies. Seguint el model de les guies arqueològiques italianes, els autors ens han proporcionat una veritable història d'Empúries des dels seus primers pobladors fins avui. Així, ens trobem dues guies en una: el lector que només vulgui una breu orientació i l'explicació dels principals elements del recinte les trobarà d'una manera còmoda, directa i rigorosa; aquell, en canvi, que desitgi endinsar-se en la història dels nostres avantpassats també ho podrà fer.

Els autors, en efecte, han optat per un discurs continuat sobre la història de la ciutat, de manera molt ordenada i entenedora, que fa que el llibre es llegeixi pràcticament d'una tirada. Hi trobem les dades més o menys sabudes per tothom, al costat de l'última hora de les excavacions; junt amb la confirmació d'aspectes ja coneguts, la revisió de vells i nous tòpics; davant la solució d'un interrogant, el plantejament de nous dubtes i nous reptes. Així, sabem que la famosa Indika no ha estat trobada allà on es pensava que era (a la zona de l'aparcament), ni enlloc, de moment, però els autors ens recorden que al costat de la muralla nord de la ciutat romana s'ha descobert una muralla interior i moltes restes ibèriques: «Ja llavors Empúries eren dues ciutats dividides per una muralla», com deia Tit Livi; ens fem una idea clara de totes les reformes de la zona dels santuaris on es va trobar la famosa estàtua d'Escolapi; sabem que a un pam sota la plaça de Sant Martí s'ubica la primera ocupació grega; intuïm que tota la zona del fòrum que s'està excavant actualment ha de portar a una revisió de tot aquell sector, relacionat amb els primers moments de la ciutat romana, i un llarg etcètera que ens va dibuixant o redibuixant la complexitat d'una ciutat habitada de forma ininterrompuda durant més de 800 anys.

Antoni Cobos

La influència de l'Església a Catalunya

BADA, JOAN; LA PARRA, EMILIO; LLUCH, ERNEST; MARQUÈS, JOSEP M.; PUIGVERT, JOAQUIM M.

Bisbes, il·lustració i jansenisme a la Catalunya del segle XVIII.

Eumo Editorial, Col·lecció Biblioteca Universitària. Girona, 2000. 184 pàgines.

Ens trobem davant d'un volum d'història resultat de la confluència de quatre moments destacades del món de la recerca contemporània: Emilio La Parra, Ernest Lluch, Joan Bada, Joaquim M. Puigvert i Josep M. Marquès. Aquesta obra —com molt bé apunta el seu títol— parla del jansenisme, una tendència originada dins de l'església catòlica i que, tot i que va començar a difondre's a començament del segle XVII als Països Baixos, França, Alemanya i Itàlia, també va tenir cert ressò en la Catalunya del segle XVIII.

El jansenisme defensava una gran austeritat de vida i es basava en els textos del bisbe neerlandès Corneille Jansen, que va enfrontar-se a Roma per defensar el lliure albir i la predestinació absoluta de les persones. Aquest moviment —amb molts punts d'encontre amb el calvinisme— es considera que va ser introduït a Catalunya per Manuel Martí, Josep Climent, Francesc Armanyà i els germans Torres i Amat.

Bisbes, il·lustració i jansenisme a la Catalunya del segle XVIII aprofundeix en la influència del corrent jansenista al nostre país. Josep M. Marquès situa històricament la figura del bisbe Lorenzana i n'ofereix una acurada biografia, com també explica i aporta dades sobre l'organització interna de la diòcesi de Girona durant el segle XVIII. Joaquim M. Puigvert es centra, en el següent capítol, en les dificultats de la reforma del «baix clergat» a la demarcació de Girona. Emilio La Parra ens parla del regalisme hispànic —entès com el control dels sobirans espanyols sobre l'Església—, finalment, Joan Bada tracta la situació de l'episcopat català de fa tres segles, mentre que Ernest Lluch ens planteja dotze preguntes crítiques i de reflexió sobre un jansenisme «català».

El fet que cinc estudiosos recullin les conclusions de la seva recerca entorn d'aquesta qüestió no és fruit de la casualitat.

Com explica Joaquim M. Puigvert, l'obra forma part del recull i recopilació dels treballs exposats en el decurs d'una jornada celebrada el 7 de febrer de 1997 a la Universitat de Girona, en el marc dels actes del bicentenari de la mort del bisbe gironí Tomàs de Lorenzana.

Ignasi Corney i Oller